

Emilija Pliaterytė: „Titulinis puslapis“ Margaret Fuller knygai *Moteris XIX amžiuje*

Patrick Chura

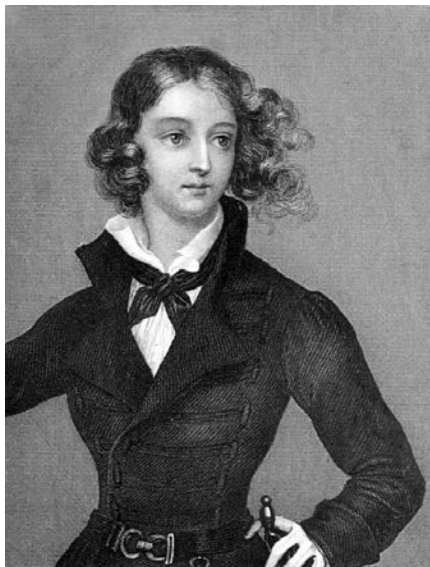
Lietuvės Emilijos Pliaterytės biografija *The Life of Countess Emily Plater (Grafaitės Emilijos Pliaterytės gyvenimas)*, kurios autoriumi buvo Josephas Straszewiczius, padarė didžiulį įspūdį amerikiečių feministei-transcendentalistei Margaret Fuller. Neatsitiktinai į knygą *Woman in the Nineteenth Century (Moteris XIX amžiuje)* ji įtraukė keletą pasigėrėtinų ištraukų apie Pliaterytę ir norėjo Vilniuje gimusios grafaitės portretą patalpinti savo kūrinio tituliname lape. Pliaterytės pasirinkimas knygos emblema rodo, kad Fuller suvokė Pliaterytės gyvenimo reikšmę ir siekė supažindinti su ja knygos *Woman in the Nineteenth Century* skaitytojus. Ryžtingą Fuller reakciją į grafaitę lėmė ne tik lyčių ribojimų peržengimas, kurį įkūnijo Pliaterytė kaip moteris karė, bet daugybė biografijos detalių, kurios siejo šias dvi pažangiai mąstančias moteris. Žvilgsnis į knygas *Woman in the Nineteenth Century* ir *The Life of Countess Emily Plater* rodo, kad Straszewicziaus parašyta Pliaterytės biografija padarė svarbią įtaką novatoriškam Fuller šedevrui, vadinasi, ir ankstyvojo amerikietiškojo feminizmo idėjų raidai.

Pagrindiniai žodžiai: moteris, XIX amžius, feminizmas, Emilija Pliaterytė, transcendentalizmas

1844 m. pradžioje amerikietiškojo transcendentalizmo rašytoja Margaret Fuller, ieškodama medžiagos, galinčios praplėsti novatorišką feministinę esė „Didžioji byla“ („The Great Lawsuit“)* iki knygos apimties teksto, susidūrė su neseniai anuomet publikuota Lietuvos-Lenkijos revoliucionierės Emilijos Pliaterytės biografija. Atidžiai perskaityta Josefo Straszewicziaus parašyta biografija *Grafaitės Emilijos Pliaterytės gyvenimas (The Life of Countess Emily Plater)*, kurią iš prancūzų kalbos išvertė J. K. Salomonskis, akivaizdžiai paliko didelį įspūdį Fuller, kuri nedelsdama keletą pasigėrėtinų ištraukų apie Pliaterytę pateikė savo knygoje *Moteris XIX amžiuje (Woman in the Nineteenth Century)*, 1845 m. tapusioje šedevru.

Vienoje pirmųjų Fuller rankraščio ištraukų Pliaterytė atskleidžiama kaip pasitikinčios savo jėgomis moters herojiškumo archetipas – Vilniuje gimusi grafaitė pakylėjama į garbingą poziciją: „Kilnumas, tyrumas, sutelktas ryžtas, ramybė, gilus užsidegimas, kurie susiklosčius aplinkybėms galėtų sukibirkščiuoti šventa, grėsminga liepsna, – dėl to šios jaunos merginos portretą norėčiau matyti savo tituliname puslapyje“ (Fuller 1845, p. 20).

* Esė pavadinimu „The Great Lawsuit. Man Versus Men. Woman Versus Women“ („Didžioji byla. Vyras versus vyrai. Moteris versus moterys“) buvo išspausdinta 1843 m. liepos mėnesio *Dial* numeryje. Šį transcendentalistų žurnalą 1840 m. kartu įsteigė Fuller ir Ralphas Waldo Emersonas.

emilija pliaterytė.
 titulinis puslapis
 josepho straszewicziaus
 knygoje *The Life of Countess*
Emily Plater, 1843

Veikiausiai dėl to, kad Pliaterytės atvaizdas jau buvo paplitęs – kaip plačiai skaitomos Straszewicziaus knygos titulinis puslapis – Fuller pasirinko kuklesnį variantą ir įdėjo grafitės portretą kaip iliustraciją savo knygoje. Tačiau amerikiečių feministę neabejotinai „išjudino“ mergina, tapusi Pirmojo Lietuvos pėstininkų pulko kapitone ir 1829 m. lapkričio sukilimo prieš imperinę Rusiją simboliu. „Jos portretas, regimas knygoje, – liūdnai pastebėjo Fuller, – yra blankus jos sielos šešėlis“ (p. 20). Moters karės idėjos kaip savo traktato emblemos pasiskolinimas rodo, kad Fuller ne tik atkreipė dėmesį ir susižavėjo grafitės portretu; ji perskai-

tė Straszewicziaus biografiją, apmąstė Pliaterytės gyvenimo reikšmę ir norėjo, kad knygos *Moteris XIX amžiuje* skaitytojai patirtų tą patį.

Nors Pliaterytės drąsūs kariniai žygdarbiai neabejotinai padarė įspūdį amerikiečių feministei, tačiau tikėtina, kad Fuller ypač giliai sujaudino jos temperamentas ir psichologija. Antroje svarbioje Fuller knygos ištraukoje smulkiai pasakojami Pliaterytės gebėjimai susitarti su įtariais aukštesnio rango karininkais prieš ir po lemiamų mūšių Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose. Ruošiantis šioms kovoms, Pliaterytei buvo patarta pasitraukti iš savo pulko, atsisakyti įgaliojimų ir vietoj to imtis „kilnesnės veiklos“, labiau tinkamos moteriai – slaugyti sužeistuosius. Kadangi Fuller bjaurėjosi tokiu globėjišku seksizmu, ji itin atkreipė dėmesį, kaip Pliaterytė elgėsi tokioje situacijoje: „Lengva jos atsakymo ironija šiems globėjams (kurių nė vienas neprilygo jai elgesiu ar protu) buvo tokia tinkama, kaip ir vėliau jos su pasipiktinimu išsakyti priekaištai generolui, kurio išdavystė viską pražudė“ (ten pat).

Taip Fuller priminė du epizodus iš Straszewicziaus knygos dešimto ir trylikto skyrių. Pirmame jų skaitome, kad Pliaterytė atmetė argumentą, jog esanti pernelyg glėžna, kad iškeštų karo stovyklos gyvenimo vargus ir protingai sugriovė būsimų patarėjų argumentus. Pliaterytė net šiek tiek sarkastiškai patvirtino pasiryžimą likti kovotojų gretose: „Ponai, aš esu moteris ir negaliu įveikti savo smalsumo, kuris verčia mane dalyvauti jūsų kovose ir būti jūsų drąsos liudininke; ir galiausiai sutvarsyti jūsų kilnias žaizdas iš karto, tą pačią akimirką, kai jūs būsite sužeisti“. Kandas ir griežtas atsakymas nuginklavo jos kolegas karininkus – jie „nebedrįso priešintis jos požiūriui“ (Straszewicz 1843, p. 186–187). Tam tikrą reikšmę Fuller turėjo faktas,

kad Pliaterytė neatsisakė slaugyti ir tvarstyti žaizdų – ji tiesiog pabrėžė, kad mūšio lauke ji tai gali padaryti geriausiai. Pliaterytės išvados – kad aklas lyčių normų ir išankstinių nuostatų laikymasis riboja abi lytis – nuosekliai susisiejo su pačios Fuller reiškiamomis idėjomis: „Tiesą pasakius, vyras, net ir turėdamas gerus ketinimus, negali varžyti moters“ (Fuller, p. 16) ir atitiko jos nuoseklią pasaulėžiūrą.

Kitas epizodas, kurį, kaip manė Fuller, verta paminėti, buvo „pikti Pliaterytės priekaištai“ nepatikimam generolui, ištarti iš karto po pražūtingo mūšio ties Šiauriais, kuriame, nepaisant Pliaterytės „beatodairiškos drąsos ir bebaimiškumo“, buvo pralaimėta, ir jos dalinys buvo priverstas pasitraukti iš Lietuvos teritorijos Lenkijos saugumo dėlei. Nuvargusiai kariuomenei pasiekus Prūsijos sieną, vadovaujantis lenkų generolas Dezyderijus Chłapowski netikėtai nusprendė sudėti ginklus ir prašyti Prūsijos globos – neutralios galingos valstybės, tačiau „vis dar priešiškos“ Lenkijos ir Lietuvos interesams. Remiantis Straszewicziumi, Pliaterytė „negalėjo patikėti, kad viskas beviltiškai prarasta“. Atsisakydama paramos, kurią suprato kaip generolo išdavystę, ji išdrįso kreiptis į lenkų generolą Chłapowską tiesiogiai:

Jūs išdavėte laisvę ir mūsų šalį, pamynėte garbę. Aš neseksiu jūsų pėdomis į svetimą šalį, kad užsitraukčiau nešlovę tarp svetimšalių. Kraujas dar teka mano gyslomis, aš dar galiu pakelti kardą prieš priešą. Mano širdis dar tebėra išdidi, ji niekuomet nepritars niekšingai išdavystei (Straszewicz, p. 246–247).

Kodėl šis epizodas patraukė Fuller dėmesį, nesunku įsivaizduoti, rūpestingai patyrinėjus Pliaterytės biografiją. Straszewiczius šį įvykį aiškina kaip „kilnią sceną“ Chłapowskio palapinėje, kurioje „gležna ir nedrąsi moteris“ parodė neįtikėtiną drąsą, mesdama iššūkį savo karo vadui. Amerikietė aiškiai įžvelgė lenkų herojės nepaklunumą kaip išraiškingą pavyzdį, kad moteriai būtų leista „prasmingai dalyvauti idealiam jos tautos gyvenime“. Dar daugiau – istorija suteikė Fuller pagrindo pareikšti, kad „atkaklumas ir drąsa yra savybės, būdingos moteriai ne mažiau nei vyrui“ (Fuller, p. 19). Viena pačių kontroversiškiausių knygos *Moteris XIX amžiuje* idėjų buvo autorės teiginys, kad „moteris gali viešai išreikšti mintis ir emocijas, neprarasdama jos lyčiai būdingo grožio“ – ši idėja Fuller galbūt yra geriausias pavyzdys iš Pliaterytės laikotarpio (Fuller, p. 15).

Pateikti pavyzdžiai rodo, kad Pliaterytės portretas Fuller revoliucinei knygai – vienam pirmųjų pagrindinių feminizmo traktatų – neabejotinai suteikė deramą pagrindą. Tačiau Pliaterytės asmenybės, kuri atskleidžia *Moteris XIX amžiuje* dvasią, pasirinkimo priežastys nebuvo tokios paprastos ar nesvarbios. Spontaniškos Fuller reakcijos – susižavėjimo grafaite priežastis buvo ne tik tai, kad ji peržengė lyties apribojimus ir įkūnijo moters karės figūrą – ji dažnai vadinama Lietuvos ir Lenkijos Joana Arkiete – tačiau ir daugybė biografijos detalių, kurios susiejo šias dvi puikias ir pažangiai mąstančias moteris.

Pavyzdžiui, Fuller galėjo atpažinti Pliaterytės auklėjimo sąlygas ir aplinką, kurioje vyravo rimtos studijos ir nebuvo stereotipinių moters interesų. „Nuo pat ankstyvo amžiaus“, pažymi Straszewiczius, joje „atsiskleidė visiškai kitokio pobūdžio polinkiai, nei tie, kuriuos demonstravo jaunos to paties amžiaus ir lyties personas“. Vengdama lėlių, šokių, „lengvos moteriškos muzikos“ ir „visko, kas pridera jaunai merginai“, Pliaterytė piešė, studijavo istoriją, jodinėjo ir taikliai šaudė. Pliaterytės biografas pažymi, kad būdama paauglė ji „niekuomet nesielgė kaip jos bendraamžės“ (Straszewicz, p. 25, 26, 105). Vėliau, būdama suaugusi moteris, ji ėmė studijuoti matematiką – mokslą, kuris, kaip buvo manoma, „menkai tinkamas moters protui“, ir pademonstravo neabejotinus gebėjimus (ten pat, p. 65). Radikalaus Pliaterytės genderinio nonkonformizmo kulminacija buvo 1831 m., kai ji nuslėpė lytį ir mūšio lauke dalyvavo kaip vyras – nusikirpusi plaukus ir prisijungusi prie nacionalinės armijos, kovojančios už Lietuvos ir Lenkijos nepriklausomybę.

Kaip ir Pliaterytė, Fuller įgijo įvairiapusį išsilavinimą, kuris neatitiko to meto jaunos merginos išsilavinimo normų. Griežtai mokoma tėvo, ji skaitė ir rašė lotynų kalba, anksti pradėjo studijuoti sudėtingiausius klasikinės literatūros veikalus graikų, prancūzų ir italų kalbomis. Ankstyva Fuller branda ir intelektualumas lėmė socialinę izoliaciją, baugino jos klasės draugus – tiek berniukus, tiek mergaites – ir jai mažai laiko ar noro liko „mergaitiškiems“ užsiėmimams. Ieškodama to, ką jos biografai priskyrė „intelektualiniam tobulumui“, būsima *Moteris XIX amžiuje* autorė „stengėsi paversti save intelektualia asmenybe, lygiaverte savo tėvui, o ne bandyti patenkinti priešingus lūkesčius... būti apsišvietusia dama“ (McGavran Murray 2008, p. 55). Prieš atrasdama Pliaterytę, Fuller savaip laužė lyčių barjerus. 1843 m. jai buvo leista atlikti tyrimą Harvardo universiteto bibliotekose – ji žinoma kaip pirmoji moteris, gavusi tokią privilegiją, o 1844 m., pasamdyta Horacijaus Greeley'aus rašyti apžvalgas ir kritinius straipsnius *New York Daily Tribune*, ji tapo viena pirmųjų Amerikos moterų, užsidirbančių pragyvenimui kaip žurnalistė ir dirbanti visą darbo dieną.

Nepaisant akivaizdžių talentų, abi moterys kartais buvo priešišškai vertinamos pagal vyrų suformuotus išvaizdos standartus, o ne pagal jų tikruosius nuopelnus. Fuller niekada nemanė esanti graži ir dažnai buvo pajuokiama už tai, ką jos kolega transcendentalistas Ralphas Waldo Emersonas vadino „kraštutiniu neišvaizdumu“. Savo žurnale Nathanielis Hawthorne'as sumenkino Fuller figūrą ir teigė, kad ji „neturi moteriško žavesio“ (Hawthorne 1884, p. 255; Urbanski 1980, p. 19). Vėliau Oliveris Wendellis Holmesas paskelbė šurkštų Fuller išvaizdos vertinimą, kuris aiškiai buvo pagrįstas požiūriu į ją kaip į grėsmingą feministę: aštraus proto, pernelyg išsilavinusi ir pavydinti vyriško intelekto. Net XX amžiuje Fuller išvaizda buvo vertinama ir atrodė svarbi. 1957 m. Harvardo profesorius Perry Milleris manė, kad būtina dar sykį užgauliai užsiminti Fuller buvus „fenomenaliai prastos išvaizdos“ (Miller 1957, p. 99). Vieno iš Fuller biografų Millerio nuomonė atspindi ypatingą nuogąstavimą, kad ji atsisakė laikytis tradicinių lyčių vaidmenų ir todėl jis „negalįs pamiršti buvus [ją] bjaurią“

(Urbanski 1980, p. 38). Dabartiniai moksliniai darbai identifikuoja literatūrinėje aplinkoje vyraujančiose nuostatose pagiežą Fuller atžvilgiu: iki šių dienų išlieka „feministės kaip nepatrauklios moters“ karikatūra*.

„Nebūdama tobula gražuole“, Emilija Pliaterytė „vis dėlto gebėjo sukelti gilaus atsidavimo jausmą; ypač vyrui, galinčiam įvertinti dvasios ir proto savybes labiau nei kūno“ (Straszewicz, p. 65). Straszewicziaus biografijoje ne kartą aprašomas Pliaterytės gebėjimas peržengti siauras to meto vyrų giminės nuostatas. Viename pasaže parodomas skirtumas tarp išvaizdos keliamų lūkesčių ir tikrųjų moters gebėjimų:

Romantiški jauni vyrai tikėjosi rasti joje tviskančią amazonę, moterį karę, kurią buvo matę teatre; tačiau koks didelis buvo jų nusivylimas, pamąčius moterį, vilkinčią melsvą šiurkščios vilnos *cassaque* [laisvą palaidinę] ir visiškai nuskurdusią anksčiau tviskėjusią išvaizdą, kuri imponuoja prasčiokui ir dažnai klaidina vertinant tikruosius nuopelnus! (ten pat, p. 18).

Nenuostabu, kad Fuller karštai reagavo į šią ištrauką. Knygos *Moteris XIX amžiuje* paragrafuose, skirtuose Pliaterytei, ji pastebėjo, kad „keletą karininkų buvo nuyplęs jos ramus būdas, tai, kad ji neturėjo būdingų herojei manierų ir retorikos. Jie manė, kad ji galėtų „vaidinti“ heroję nebent tragedijoje; [jiems] neatrodė, kad toks elgesys atskleidžia tik jos mąstymo būdą“ (Fuller, p. 20). Fuller aiškiai intrigavo Pliaterytės pergalė prieš šovinizmą, pergalė, kuri grindžiama idėja, kad nors „iš pirmo žvilgsnio nebuvo nieko labai stulbinamo jos asmenyje“, tačiau nepaisant to narsa ir pasiekimai buvo pripažinti ir išaukštinti (Straszewicz, p. 66). Amerikiečių feministė stebino tai, kad Pliaterytė rado ją supratusių biografą – sugebėjusį prasiskverbti pro išorinį neherojišką apvalkalą ir atskleisti tikrąjį asmenybės mastą. Žymioje knygoje Fuller nostalgiskai rašė: „Nors daugelį šių vyrų ji trikdė ir glumino, tačiau kilmingieji ja prideramai jautriai žavėjosi“. Parafrazuodama Straszewiczų, Fuller džiaugėsi, kad „jos vardas... žinomas Europoje“ ir pareiškė: „nutapiau jos asmenybę, kad ji galėtų būti plačiai mylima“ (Fuller, p. 20).

Vertindama savo epochos moters padėtį, Fuller įtikinamai pareiškė, greičiausiai turėdama omenyje Pliaterytę, kad „lyčių apribojimai yra neįveikiami tik tiems, kurie taip galvoja apie juos“ (ten pat, p. 17). Iš tiesų legendinė knygos *Moteris XIX amžiuje* linija Fuller buvo kaip atsakas į nuolatinį klausimą, kokias „pareigas“ moteris gali atlikti: „Leiskite joms būti laivų kapitonėmis, jei norite“ (ten pat, p. 95). Tarp kitų istorinių šiame skyriuje minimų figūrų kaip „moterų, puikiai tinkančių tokioms pareigoms“, pavyzdžių, Pliaterytė yra vienintelė XIX a. atstovė, Fuller amžininkė.

Laiške savo draugei Caroline'ai Sturgis, parašytame tik paskelbus *Moterį XIX amžiuje*, Fuller pabrėžė, kad jos kuriamas viešas moters, vadinamos „grafaitė kapitone Pliateryte“, aukštšinimas jau tapęs kontroversišku, patraukęs dėmesį ir pasmerktas

* Puikią apžvalgą apie lyčių tendencijas, kurios paveikė Fuller kaip rašytojos reputaciją, žr. Marie Urbanski. *Margaret Fuller's Woman in the Nineteenth Century: A Literary Study of Form and Content, of Sources and Influence*. Westport, Connecticut: Greenwood Press, 1980, p. 3–46.

populiariojoje spaudoje. Pranešusi Sturgis, kur Bostone ji galėtų nusipirkti memuarus apie Pliaterytę, Fuller rašė: „Laikraščių redaktoriai, kurie *neskaitė* memuarų, labiau piktinasi mano pagyromis Emilijai nei bet kokia kita mano nuodėme. Jie sako, aki-vaizdu, kad aš pati norinti būti kapitone Pliateryte“ (Fuller to Caroline Sturgis 1845, p. 59). Šis įdomus atradimas patvirtina ne tik tai, kad redaktoriai atitinkamai traktavo Lietuvos ir Lenkijos sukilėlių merginą kaip Fuller inspiracijų šaltinį: dvidešimt šešerių metų Pliaterytė, mirusi 1831 metais, kėlė nerimą Amerikos *status quo* gynėjams kaip ir pati Fuller. Ir spaudos priešiškus Fuller atžvilgiu buvo reakcingas ir antifeministinis. Pagrindinė priežastis buvo aiški – tam tikra prasme Fuller troško „būti“ Emilija Pliateryte.

Prąėjus trims mėnesiams po laiško Sturgis, Fuller parašė kitai artimai draugei Sarah'ai Shaw, sveikindama su dukters gimimu. „O dangau... mums siunčiama tiek daug mergaičių, tad mums moterims iškyla svarbi užduotis“, – rašė ji susimąšiusi, atverdama kelią rimtiems svarstymams apie lyčių politiką. Laiško pabaigoje Fuller informavo poniją Shaw, kad atvaizdui, kurį ji norėjo matyti savo knygos tituliname puslapyje, rado kitą panaudojimą. Fuller paaiškino, kad šalia „nedidelio nukryžiuotojo“, kabančio ant sienos virš jos rašomojo stalo, ji pakabino „grafaitės Emilijos Pliaterytės paveikslą“ (Fuller to Sarah Shaw 1845, p. 127).

Taigi grafaitės portretas pasirodė Fuller knygoje tik dėl to, kad amerikiečių autorė jautriai išgyveno Pliaterytės herojiškumą. Robertas Hudspethas neseniai pastebėjo, kad „Fuller atrado daug savo pačios bruožų, kurie buvo būdingi ir Pliaterytei“ (Hudspeth 1987, p. 61). Tragiška epitafija „grafaitė kapitonei“, randama *Moteryje XIX amžiuje*: „Trumpa buvo jos karjera. Kaip ir Orleano mergelė, ji nuveikė ištis daug, kad realizuotų save, ir nulipo nuo scenos, ant kurios galbūt ji pasirodė pernelyg anksti“ (Fuller 1845, p. 20), tinka ir pačiai Fuller, kuri žuvo, 1850 m. nuskendus laivui Niujorke, prie Fire Islando.

Žvilgsnis į *Moterį XIX amžiuje* ir *Grafaitės Emilijos Pliaterytės gyvenimą* atskleidžia giliai reikšmingą Fuller ir Pliaterytės ryšį. Ir taip pat akivaizdžiai parodo, kad Straszewicziaus parašyta Pliaterytės biografija padarė svarbią įtaką novatoriškam Fuller šedevrui, vadinasi, ir ankstyvajai amerikietiškojo feminizmo idėjų raidai.

Publikacija anglų kalba buvo skelbiama tęstiniame leidinyje
Lituanus, 2011, Vol. 57, Nr. 1, p. 5–14, 79–80.

Iš anglų kalbos vertė Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė

Literatūra

- Fuller, Margaret. 1845, rpt. 1999. *Woman in the Nineteenth Century*. New York: Dover Publications.
- Fuller, Margaret, to Caroline Sturgis, 13 March 1845. In: *The Letters of Margaret Fuller*. 1987. Vol. IV, 1845–1847. Robert N. Hudspeth, ed. Ithaca and London: Cornell University Press.

- Fuller, Margaret, to Sarah Shaw, 1 July 1845. In: *The Letters of Margaret Fuller*. 1987. Vol. IV, 1845–1847. Robert N. Hudspeth, ed. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Hawthorne, Julian. 1884, rpt. 1968. *Nathaniel Hawthorne and his Wife: A Biography*. Michigan State University Press.
- Hudspeth, Robert N., ed. 1987. *The Letters of Margaret Fuller*. 1845–1847. Vol. IV. Ithaca and London: Cornell University Press.
- McGavran Murray, Meg. 2008. *Margaret Fuller, Wandering Pilgrim*. Athens, Georgia and London: University of Georgia Press.
- Miller, Perry. 1957. "I Find no Intellect Comparable to My Own". In: *American Heritage*, 8 (February).
- Straszewicz, Joseph. 1843. *The Life of Countess Emily Plater*. Translated by J. K. Salomonski. New York: James Linen.
- Urbanski, Marie. 1980. *Margaret Fuller's Woman in the Nineteenth Century: A Literary Study of Form and Content, of Sources and Influence*. Westport, Connecticut: Greenwood Press.

Emily Plater: 'Frontispiece' for Margaret Fuller's *Woman in the Nineteenth Century*

Summary

Key words: women, the nineteenth century, feminism, Emily Plater, transcendentalism

Margaret Fuller's reading of Joseph Straszewicz's *The Life of Countess Emily Plater* in 1844 apparently made a profound impression on the American feminist-transcendentalist. In *Woman in the Nineteenth Century*, Fuller included several admiring passages about Emily Plater and suggested an portrait of the Vilnius-born countess for the work's frontispiece. Selecting Plater as the emblem of her book showed that Fuller had considered the meaning of Plater's life and wanted readers of *Woman in the Nineteenth Century*, do the same. Fuller's strong response to the countess was grounded not only on the gender barrier transgression Plater embodied as a female military figure, but on a number of biographical details that the two brilliant and forward-thinking women had in common. Looking at *Woman in the Nineteenth Century* and *The Life of Countess Emily Plater* side-by-side suggests that Straszewicz's biography of Plater was a considerable influence on Fuller's pioneering masterwork and, therefore, on the development of American feminist thought in its earliest stages.